

ANALIZA MORFO-TIPOLOGICĂ URBANĂ

CURS 2

OBIECTUL DE STUDIU AL MORFOLOGIEI URBANE

*Acest material este
destinat exclusiv
studenților
Universității de
Arhitectura și
Urbanism "Ion Mincu"
din București. Este
interzisă
comercializarea sau
difuzarea sa înafara
cadrelui educațional
al UAUIM.*

Ansamblul formelor urbane evoluand in cadrul unei structuri urbane constituie **forma urbana.**

Formele orasului se influențează reciproc, capăta sens prin interacțiune cu modul de viață/ cultura urbană.

Forma urbană - o totalitate inteligibilă purtătoare de semnificație.

Originea morfologiei urbane ca disciplină:

Sfârșitul secolului al XIX-lea - geografi germani - **OTTO SCHLÜTER** - considerat un precursor al morfologiei ca disciplină

orașul ca parte dintr-un mediu mai mare (*Landschaft*), idee care s-a aflat la baza conceptului de **PEISAJ CULTURAL** (1899) .

GEOGRAFIE

MEDIU/ ECOLOGIA ORASELOR etc

ARHITECTURĂ & URBANISM

Planificare spațială
Proiectare urbană
Design Urban
Planificarea peisajului
Arhitectura peisajului

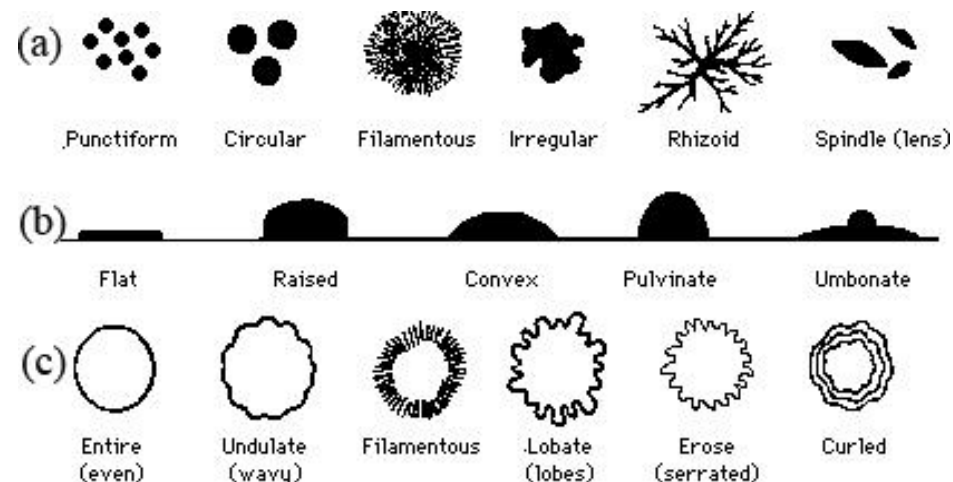
Geografie >> **GEOMORFOLOGIA** se ocupă cu studiul sistematic al reliefului terestru.

Lingvistică >> morfologia se ocupă de sistemul, structura și logica formării cuvintelor.

Biologie >> morfologia = “ramură care se ocupă de forma și structura animalelor și plantelor; studiază forme, relații, metamorfoze și dezvoltarea filogenetică a formelor dincolo de funcții”.

RĂDĂCINA IDEII DE STUDIU MORFOLOGIC

de la
GENERIC/ABSTRACT
la
SPECIFIC/CONCRET

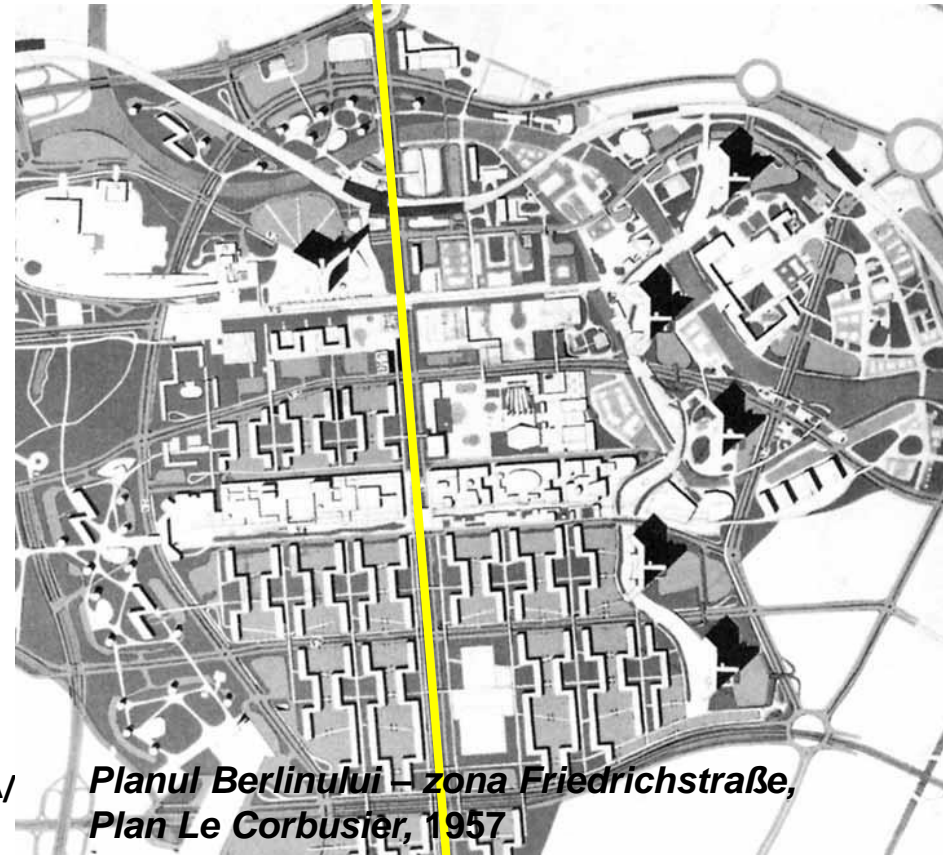
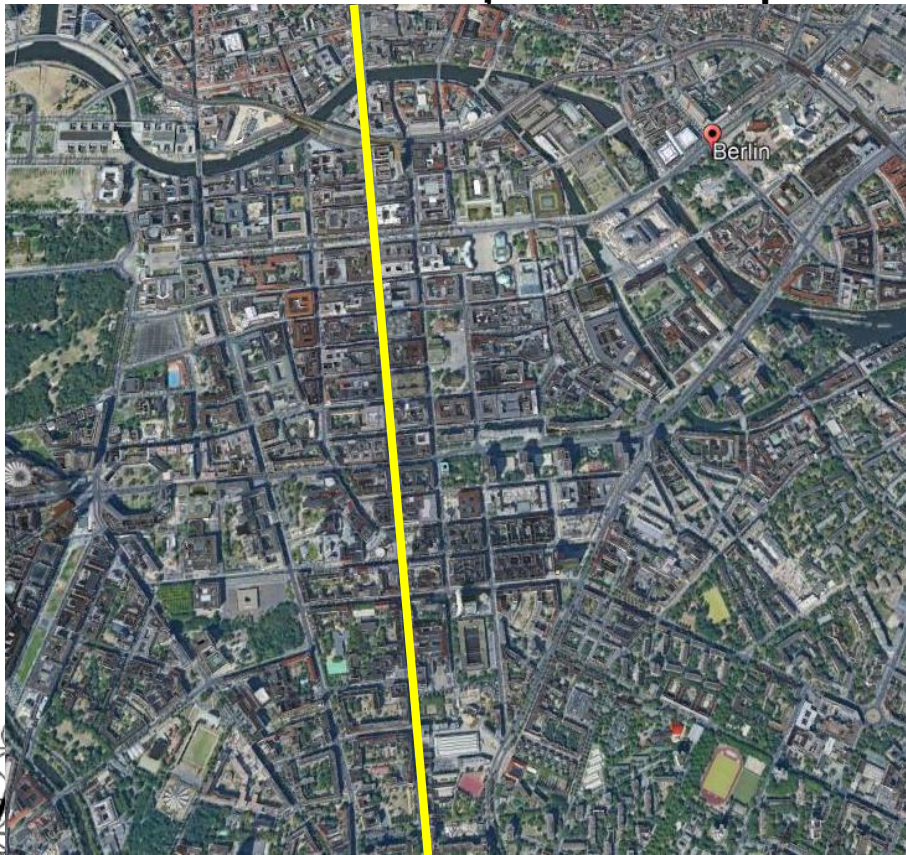

In ARHITECTURA

MORFOLOGIA CA REACȚIE LA MODERNISMUL ANILOR 1960

Moderniștii (precum Le Corbusier) au considerat că formele urbane vechi sunt depășite, deoarece nu se potriveau epocii fabricii moderne și a mașinii. **IDEI NOCIVE:**

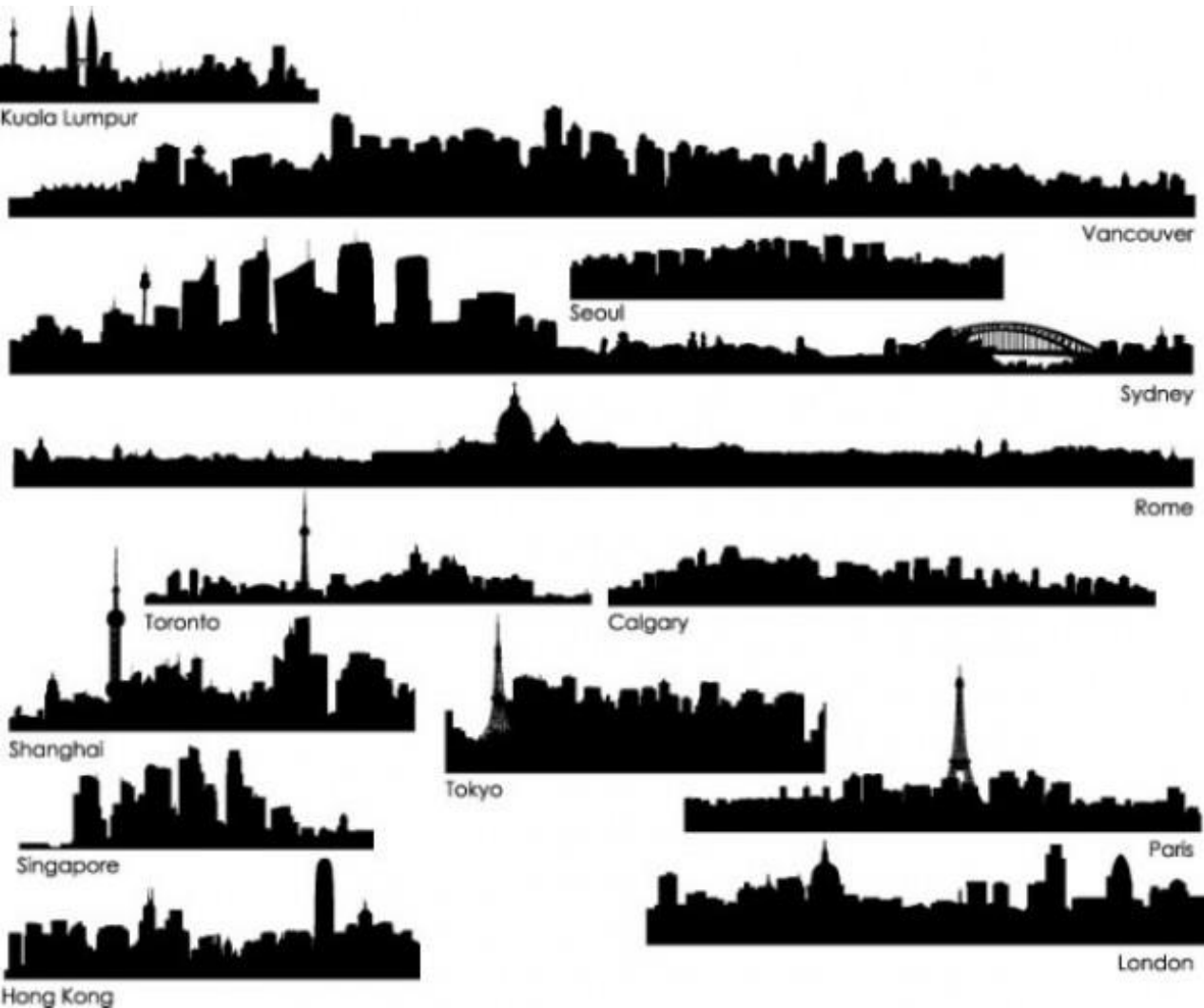
- Imaginea abstractă
- Formele "curate"
- „Omul nou”
- Mediul natural nu reprezintă un obstacol
- Țesutul vechi putea fi "înlocuit"

Planul Berlinului – zona Friedrichstraße,
Plan Le Corbusier, 1957

Forma urbană participă la **identitatea** oraşului.

Abordarea
morfologică pune
accent pe
**specificitatea
concretă**
în detrimentul
genericului şi al
elementelor
globalizante.

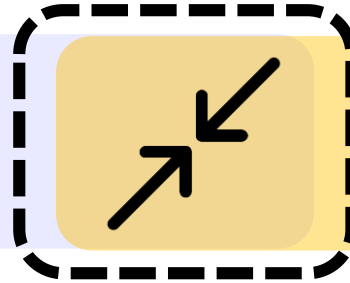
MORFOLOGIA URBANĂ

FORMĂ + RELAȚII + TRANSFORMARE ÎN TIMP

OBIECTUL PRINCIPIALA DE STUDIU =
ȚESUTUL URBAN

FORMĂ PLANIMETRICĂ

FORMĂ PERCEPUTĂ

ȚESUT / țesătură / textură

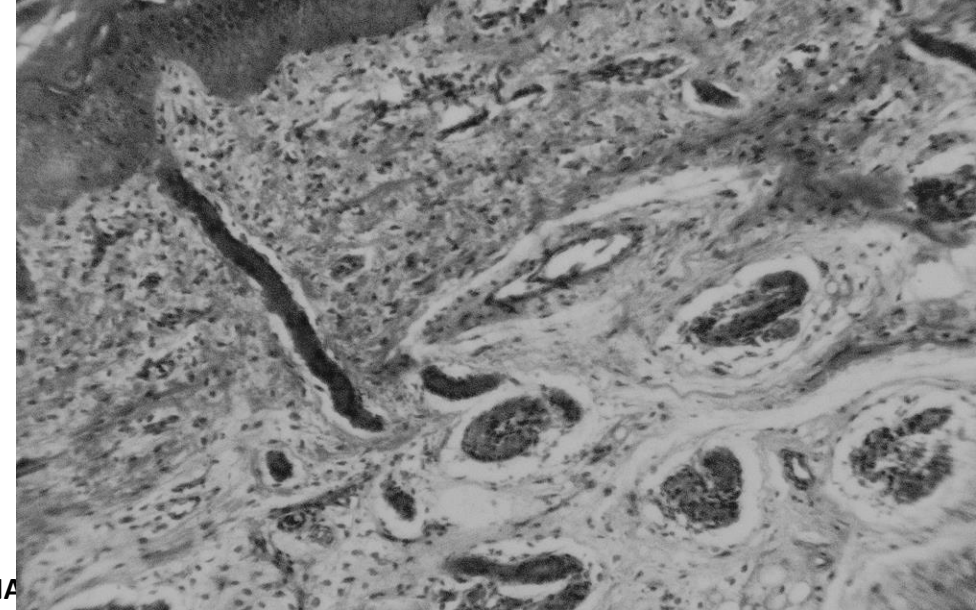
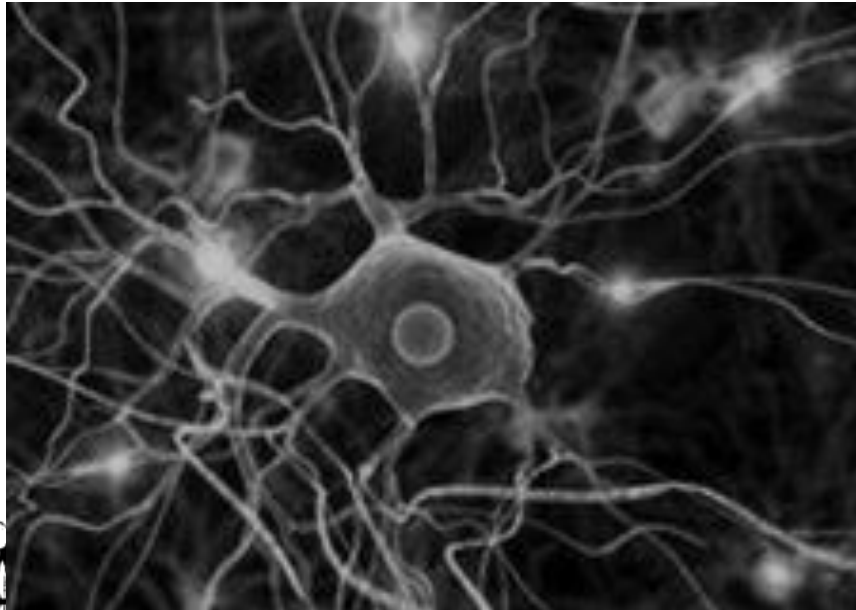
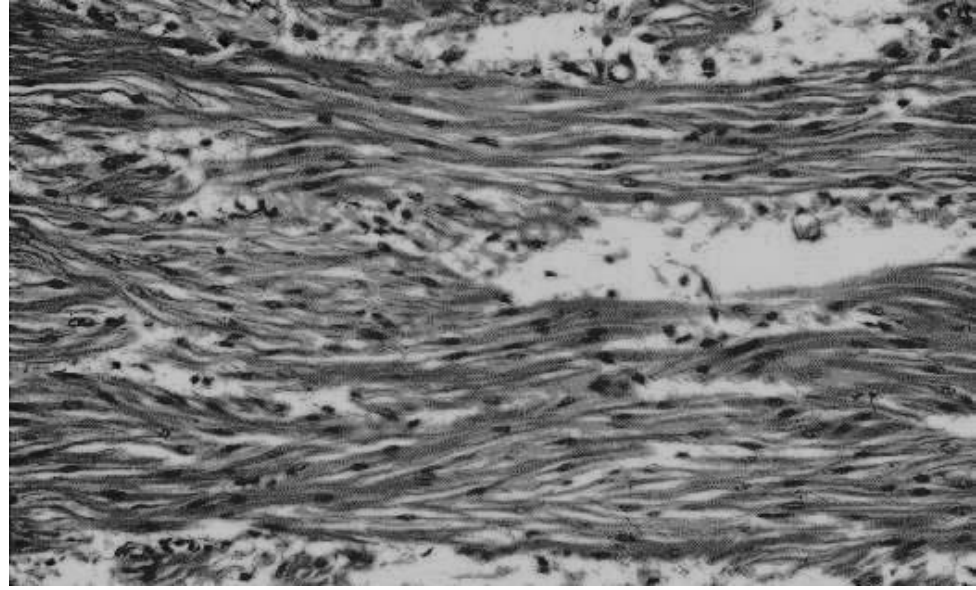
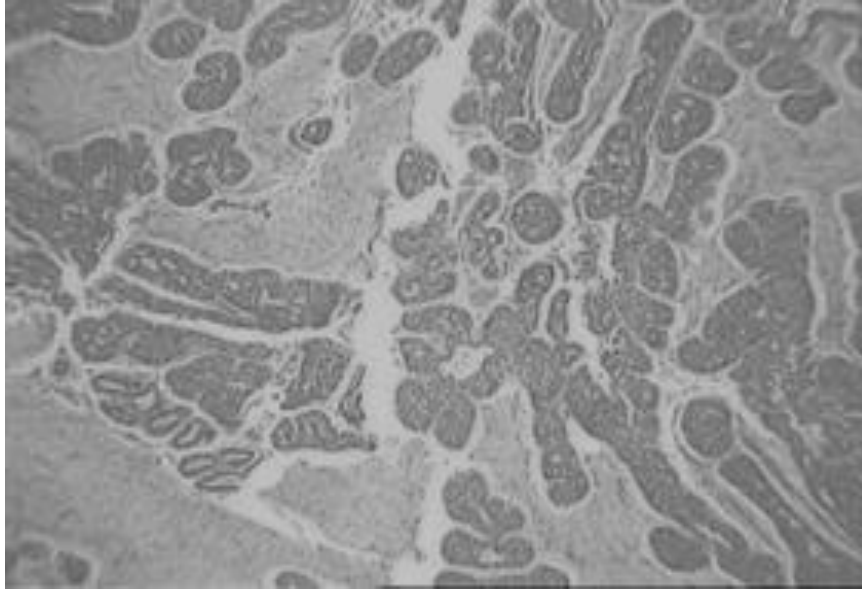
= combinație, împletitură, amestesc (dicționar)

ansamblu de elemente (celule,
piese...) care **funcționează**
împreună și formează **un întreg.**

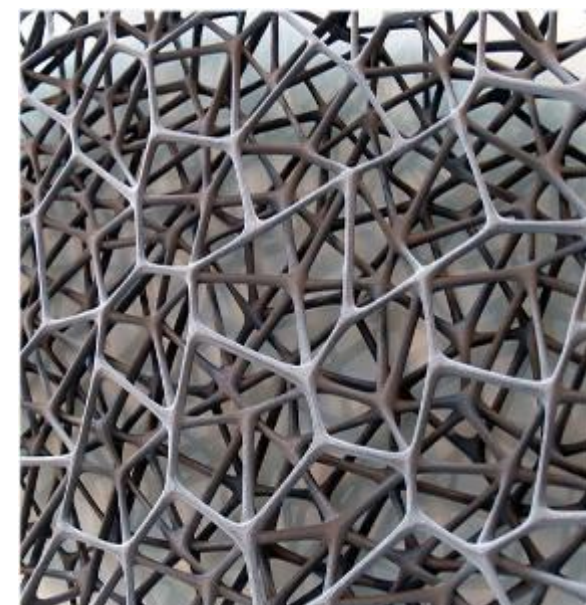
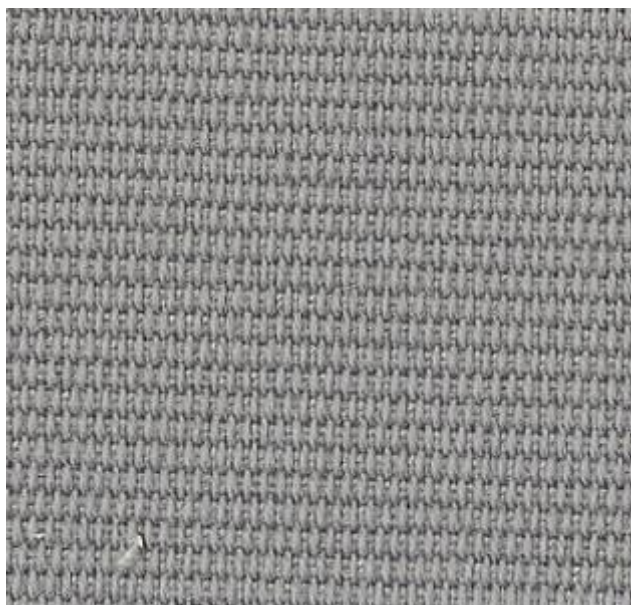
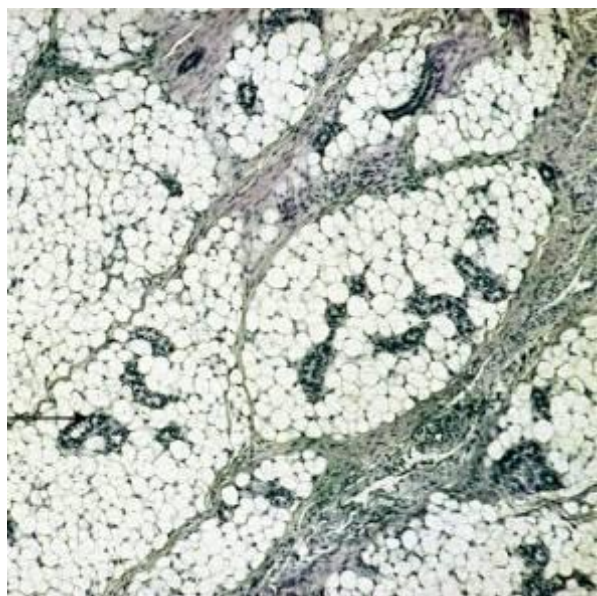
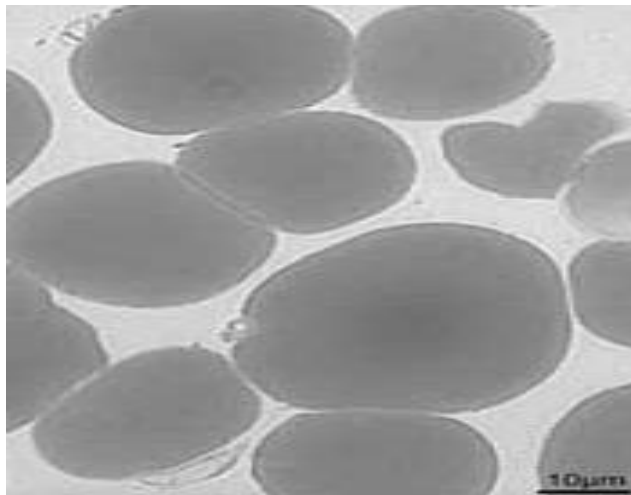
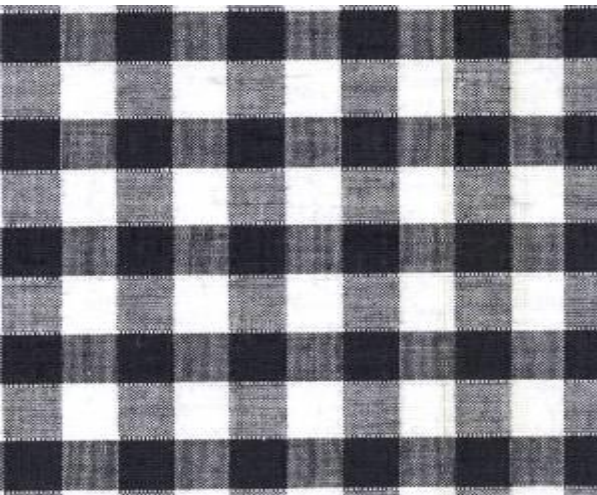

ȚESUTURI VII (biologie) – țesut epitelial/ muscular/ nervos/ conjunctiv

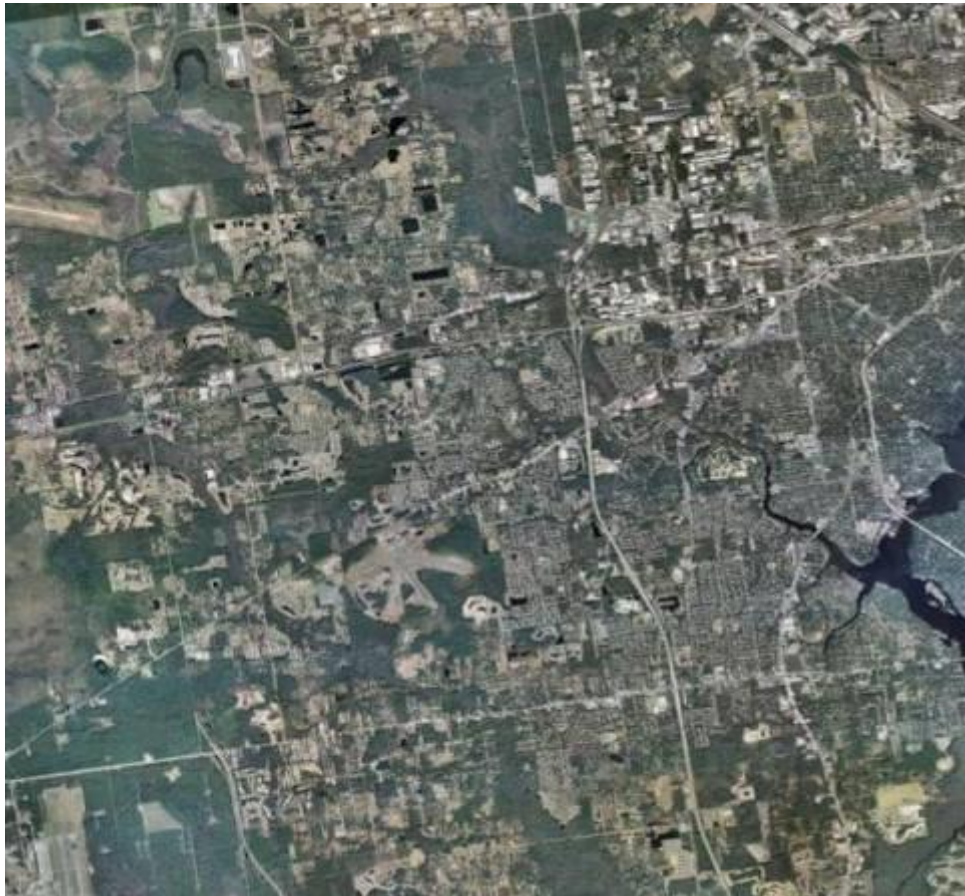

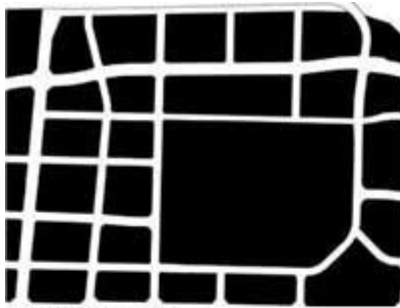

ȚESUTURILE URBANE

....a încrucișa, a întretăia, a
împleti, a îmbina

MISSISSAUGA

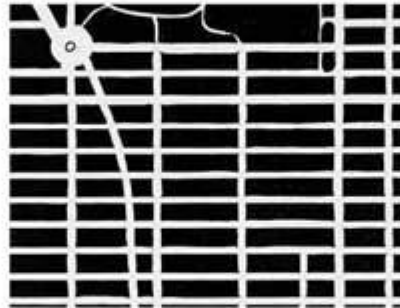
BARCELONA

COPENHAGEN

LONDON

NEW YORK

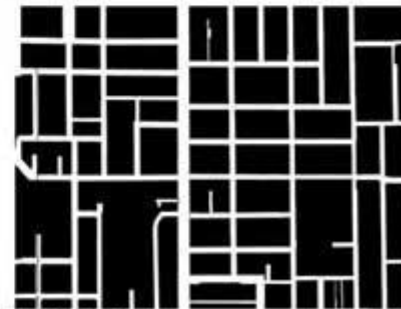
PARIS

ROME

SAN FRANCISCO

TORONTO

A țese -
a urzi
(sens figurat: a
plănuți, a
planifica)

**planificare &
spontaneitate**

Basic elements according to Conzen

Nolli Plan

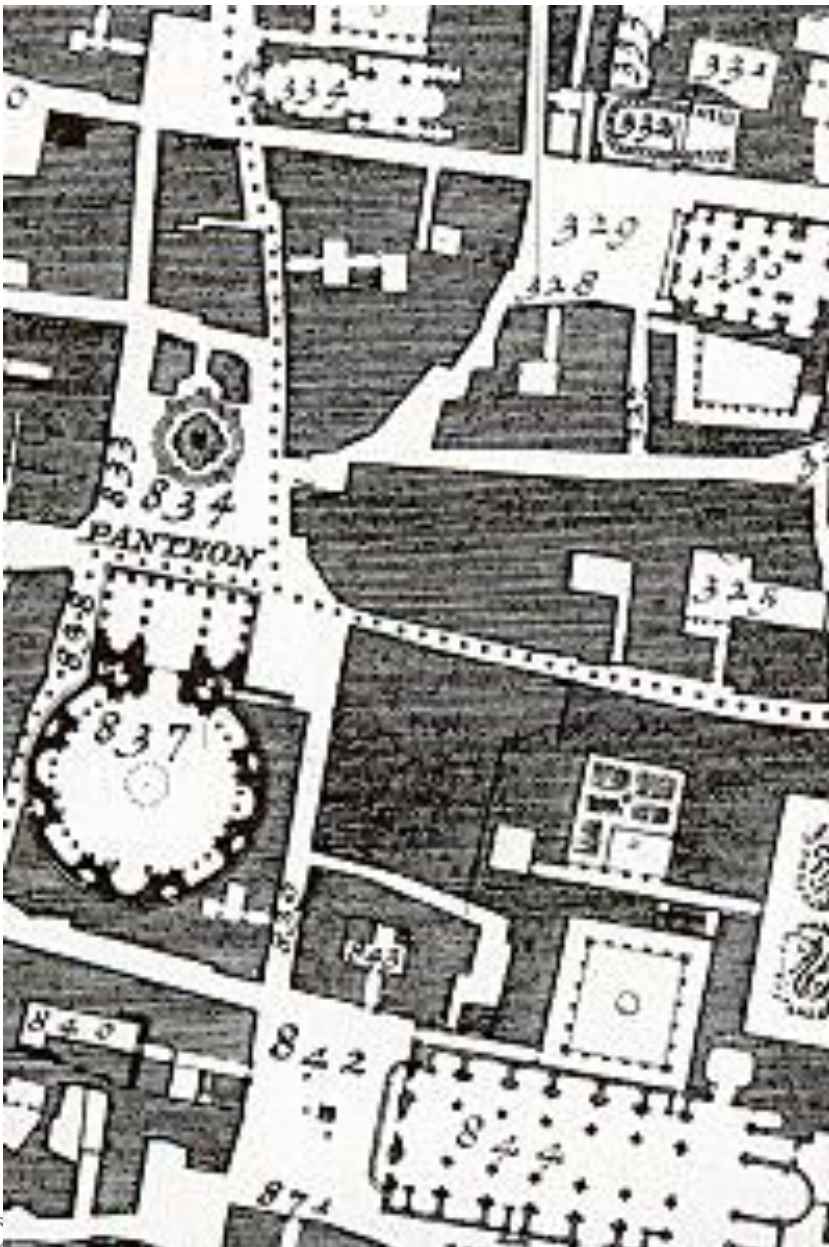
•**1748 Giambattista Nolli - La Nuova Topografia di Roma**

(dupa planul lui Bufalini's din 1551)

•reprezentare figurativă
**alternativa, mai precisa a
spațiului construit si
neconstruit, public si
privat.**

•**spații publice închise,**
cum ar fi coloanele din
Piața San Pietro și **spații
publice deschise**
(Pantheonul).

•**Spatii de intermediere
intre public si privat.**

Cum citim ȚESUTUL URBAN?

LECTURA MORFOLOGICA ORIENTATĂ – instrument de studiu
(lectura componentelor & lectura întregului)

➤ **explorarea fizică/ experimentarea**

calatoria, parcursul, vizitarea locurilor cu un set de întrebări, a vedea deopotrivă întregul și părțile

➤ **identificarea morfologică**

prin auto-întrebări, ghid de lectură, adnotări, conexiuni/ comparații/ relații între citit și văzut

➤ **rememorare și re-lectură** confruntare între diferitele faze ale lecturii, selecția valorică, critica, interpretarea

Vocabular + sintaxă

“morfeme” - decupaje primare dintr-un anumit țesut urban, care au un înțeles

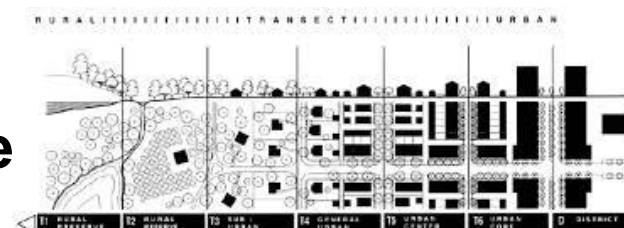
“cuvinte” - unitati de spațiu urban cu caractere morfologice similare

“propoziții” – fragmente de țesut urban cu înțelesuri diferite

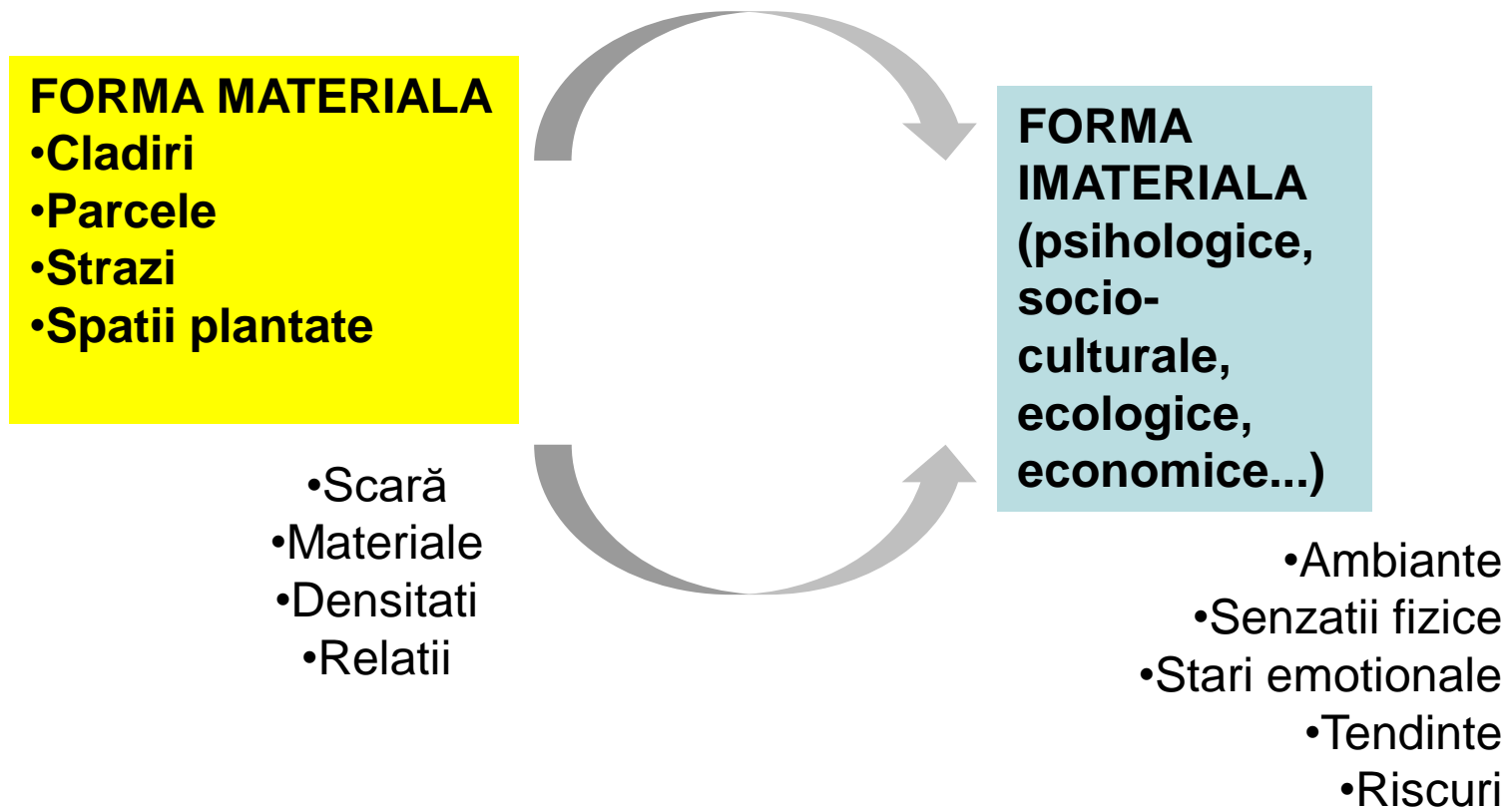

“fraze” – secvențe mai ample, care conțin mesaje/ povești/ istorii diferite

Țesutul urban se referă atât la mediul fizic al orașului (FORMA MATERIALA) cât și la structurile psihologice, socio-culturale, ecologice, manageriale și economice (FORMA IMATERIALA) care îl determina sau îl influențează.

Teorii și metode in Morfologia urbană:

1. TEORIA FIGURĂ – FOND

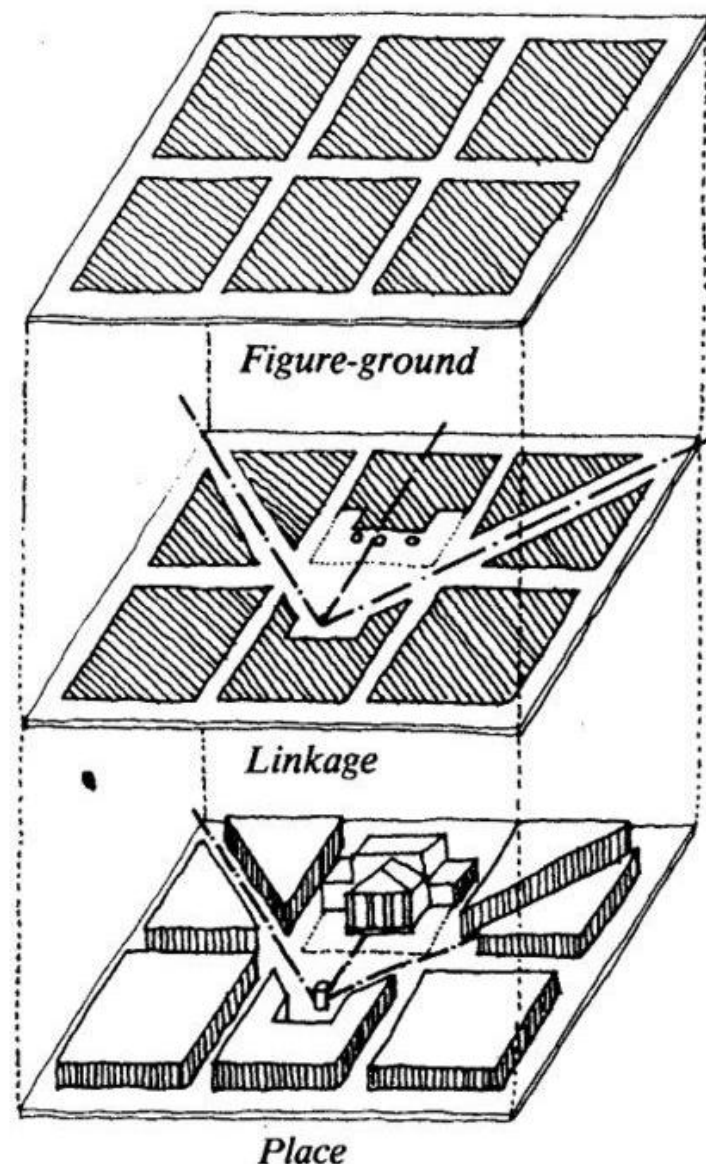
Raportul plin – gol
(construit - liber)

2. TEORIA LEGĂTURILOR

Relații axiale generate de
strazi

3. TEORIA LOCURILOR

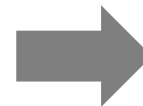
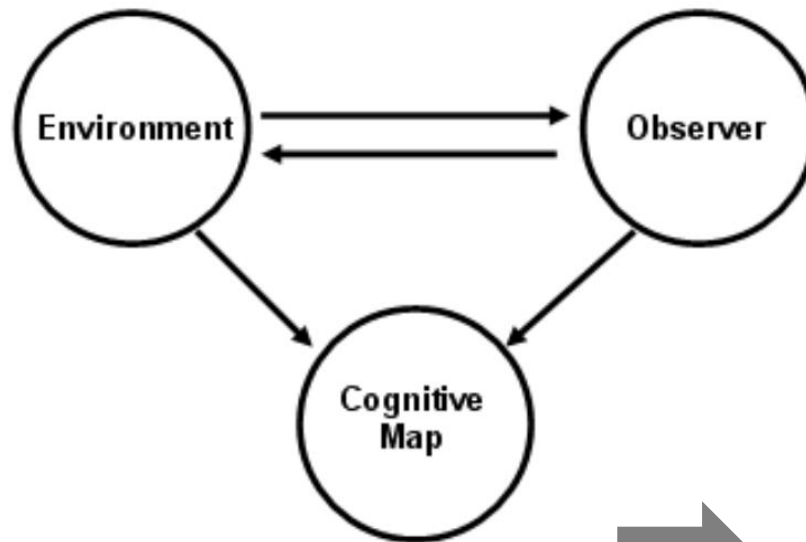
Relații de subordonare-
coordonare - juxtapunere

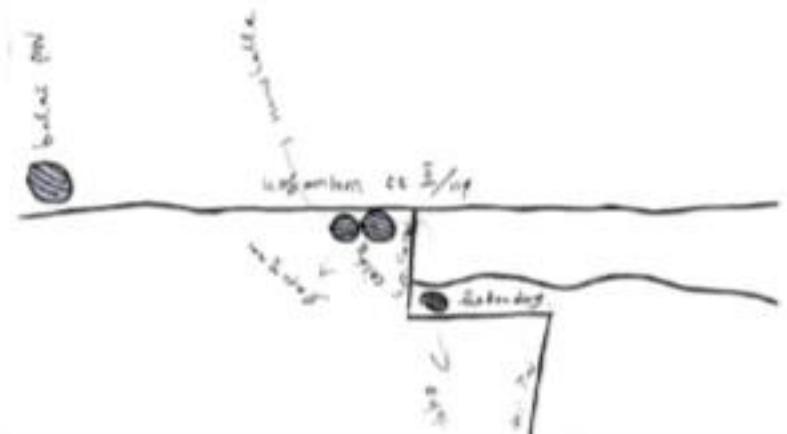

4. TEORIA LUI KEVIN LYNCH ("Good City Form")

Kevin Lynch – "Imaginea Oraşului", Ed. Urbanismul Serie Nouă, 2012
(ediția originală: "The Image of the city", MIT Press, 1960)

Psihologia mediului construit

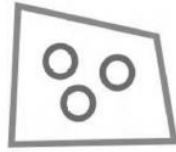

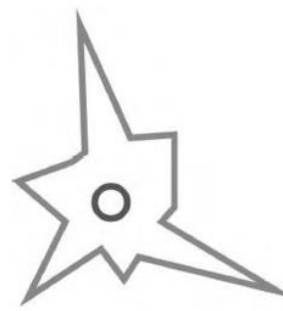
a.

**a.oamenii se
mișcă liniar;**

b.

**b. oamenii
interacționează în
spații convexe**

c.

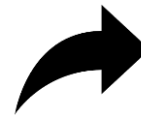
**c. oamenii percep
schimbarea în
câmpul vizual în
mișcare, în relație cu
mediul construit**

LIZIBILITATEA

(*legibility*) spațiului urban
= *imageability* and *visibility*

Lectura și înțelegerea
spațiului urban de
către utilizator

- Orientarea
- Înțelegerea
- Memorarea

**Hărți cognitive
(sau hărți mentale)**

Traseele (Path)

Limitele (Edge)

Zonele (District)

Nodurile (Nodes)

Repererele
(Landmarks)

= elemente morfologice care generează tipare perceptive și mecanisme de memorare ale formei urbane

sursa: Lynch, K, 2012, Imaginea orașului, București, Biblioteca Urbanismul serie nouă, p47-48

GOOD CITY FORM

TEORIA LUI KEVIN LYNCH ("Good City Form")

PERFORMANCE OF THE CITY

VITALITY

SENSE

FIT

ACCESSIBILITY

CONTROL

FORMAL COMPONENTS

IDENTITY

STRUCTURE

MEANING

INFORMAL COMPONENTS

Transparency

congruence

Legibility

VITALITATE

Gradul în care orașul susține performanțele biologice esențiale ale ființei umane

SENS

Gradul de asociere între forma fizică și modul în care oamenii o recunosc și o organizează în mintea lor (reflectă claritatea cu care oamenii percep spațiul).

CONGRUENȚĂ (FIT)

Gradul de potrivire dintre acțiune (funcție) și orașul fizic (forma), Derivă în comportamente, cultura urbana.

ACCESIBILITATE

NU doar accesibilitate la transport, ci accesul tuturor la servicii, informații, locuri (gradul de alegere și diversitatea opțiunilor)

CONTROL

Gradul în care mediul este sub controlul oamenilor (oferă o sentimente de putere și stabilitate).

CONTEXT

OAMENI
TERITORIU
SIT
UTILIZARI LEGI

COMPONENTE

sub-sistem
stradal

sub-sistem
spatii plantate
si libere

sub-sistem
parcelar

sub-sistem
construit

OPERATORI

DINAMICI
SCHIMBARI
PRESIUNI
OPORTUNITATI

STRUCTURA

SPATIU
ORGANIZARE
FUNCTIUNI

SEMNIFICATIE

REZILIENTA
(PERSISTENTA)

LIMBAJ & AMBIANTA

SENS (MESAJ)

LA CE FOLOSEȘTE MORFOLGIA URBANĂ ?

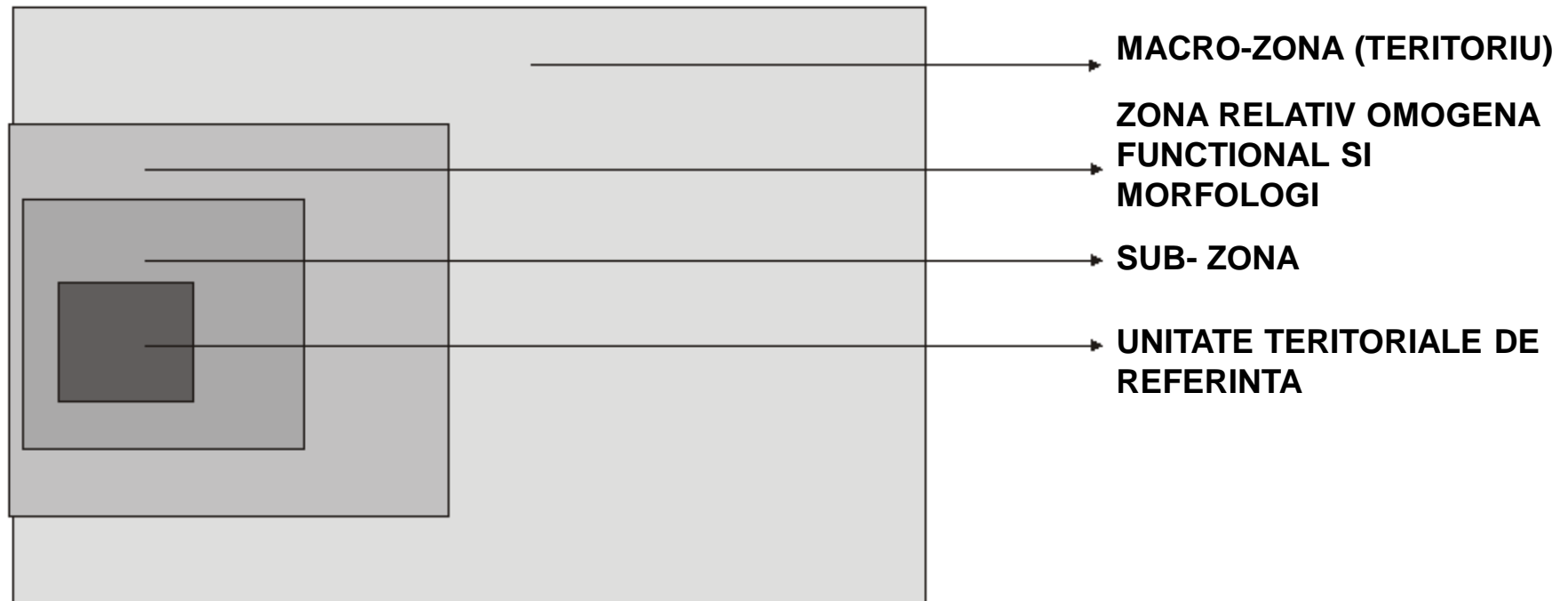
Morfologia urbană este o disciplină analitică. NU reglementează zone/ teritorii urbane, dar fundamentează reglementarea de urbanism.

- Descoperirea FORMELOR URBANE VALOROASE/ validate in timp de societate (NU doar constructii, ci si ansambluri, parcuri, peisaje)**
- Descoperirea PATTERNS-URILOR DE GENERARE SI TRANSFORMARE ALE UNOR FORME URBANE – cum au devenit ele ce sunt azi? Prin ce mecanisme?**
- Fundamentarea PROCESULUI DE DESIGN URBAN/ a solutiei de mobilare arhitecturala a unui spatiu (contrângeri, obligații de respectat)**

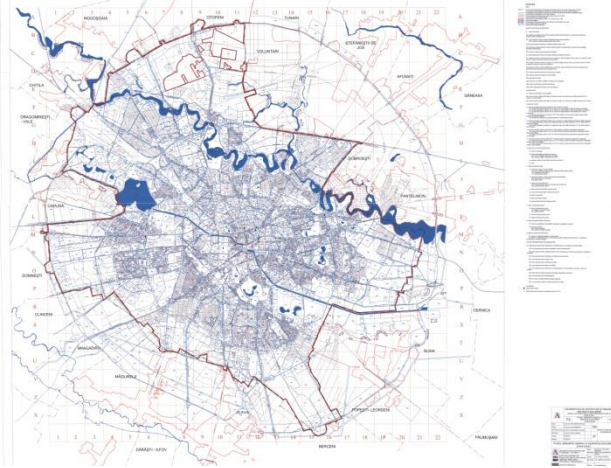

STRUCTURA REGLEMENTARILOR LA NIVEL DE ZONA, SUBZONA SI UNITATE TERITORIALA DE REFERINTA

EXEMPLU- PLAN URBANISTIC GENERAL BUCURESTI (2000) PLANUL UNITATILOR TERITORIALE DE RERERINTA (UTR)

PLAN URBANISTIC ZONAL

Str. General Gheorghe Manu nr. 27-29, sector 1, București

LEGENDA

- Limite
- LIMITA TERENULUI CE A GENERAT P.U.Z.
- LIMITA DE STUDIU P.U.Z.
- LIMITA PARCELE
- LIMITA ZONA PROTEJATA NR 97

- Circulatii si accese
- CIRCULATII CAROSABILE EXISTENTE
- CIRCULATII PIETONALE
- CIRCULATII OCAZIONAL CAROSABILE PROPUSE
- ACCESE CAROSABILE
- ACCES PIETONAL SPATIU COMERCIAL
- ACCES PIETONAL LOCUINTE/ACCES POMPIERI

- Funcțiuni existente
- LOCUINTE INDIVIDUALE
- LOCUINTE COLECTIVE
- COMERT - RESTAURANT
- SERVICII PUBLICE - CONSILIUL JUDETEAN ILFOV / BUCURESTI / SERVICII
- INVATAMANT - LICEUL DE MUZICA "George Enescu"
- INVATAMANT - GRADINITA
- INSTITUTUL CULTURALE - MUZEUL NATIONAL "George Enescu"
- SPATIU VERDE ct. PUZ zone protejate
- IMOBIL IN TRANSFORMARE
- CLADIRI MONUMENT - CLIMI 2016
- VEGETATIE INALTA
- SPATIU VERDE - propus in incinta

- Funcțiuni propuse
- EDIFICABIL PROPUSE
- LOCUINTE COLECTIVE CU COMERT/SERVICII LA PARTER

- Alinieri si retrageri
- ALINIERA PRINCIPALA A CLADIRILOR

- ALINIERA SECUNDARA A CLADIRILOR
- EDIFICABIL cu caracter orientativ - cu respectarea prevederilor din PUZ zone protejate

Bilant Teritorial

Criteriu	PUG	PUZ ZP	Existent		Propus	
			mp	%	mp	%
Funcțiune	Cp1 - funcțiuni centrale protejate	Cp1 zona protejată 97	799		799	100%
S teren	-	-	479.4	60%		
S construita	-	-	1917.6			
S desfasurata	-	-				
POT	50%	50%				
CUT	2	2			2.4	
H max.	12m	10m			15m	
R max. H	P+2+M ⁺⁺ + 2 niv. retras ct. PUG	P+2+M ⁺⁺ +1niv. retras cu 1,5m			S+P+2E+3+4R	
Spatii Verzi*	-	-	202	25%		
Accese, Alei,Parcari	-	-	117	15%		

*In plus, se vor asigura 5% (40mp) spatii verzi amenajate pe terase si balconase

PROIECTANT URBANISM: S.C. ENVISO S.R.L.

TITLU PROIECT: P.U.Z. - Str. Gheorghe Manu nr. 27-29, sector 1, București

SEF PROIECT: Arh. ANGELICA STAN

INTOCMIT: Urb. ANDREA SIMION

TITLU PLANSA: Propuneri si reglementări

PR. NR. 05/2016

FAZA: P.U.Z.

SCALA: 1:500

PLANSA: NR. 04

enviso

PR. NR. 05/2016

FAZA: P.U.Z.

SCALA: 1:500

PLANSA: NR. 04

PR. NR. 05/2016

FAZA: P.U.Z.

SCALA: 1:500

PLANSA: NR. 04

PR. NR. 05/2016

FAZA: P.U.Z.

SCALA: 1:500

PLANSA: NR. 04

PR. NR. 05/2016

FAZA: P.U.Z.

SCALA: 1:500

PLANSA: NR. 04

PR. NR. 05/2016

FAZA: P.U.Z.

SCALA: 1:500

PLANSA: NR. 04

NOTA: edificabilele propuse in afara limitei terenului ce a generat PUZ au caracter orientativ si se vor respecta in continuare prevederile din PUZ zona protejata

Cp1
zona protejata
97 Occidentului
POT max = 50%
CUT max = 2

Cp1
zona protejata
16 Calea Victoriei
POT max = 65%
CUT max = 3

Cp1
zona protejata
97 Occidentului
POT max = 50%
CUT max = 2

str General Gheorghe Manu - front sud

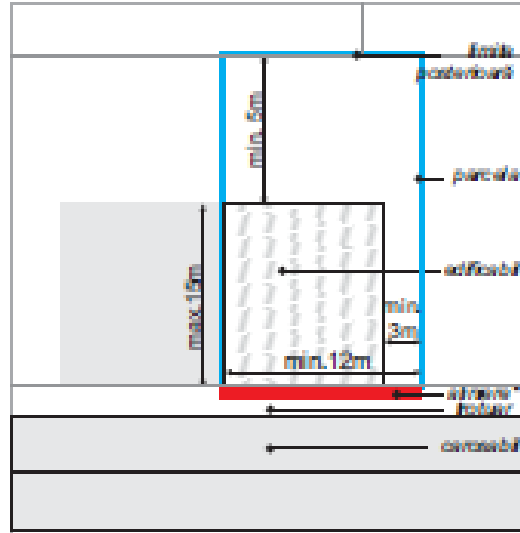
str General Gheorghe Manu - sectiune transversala

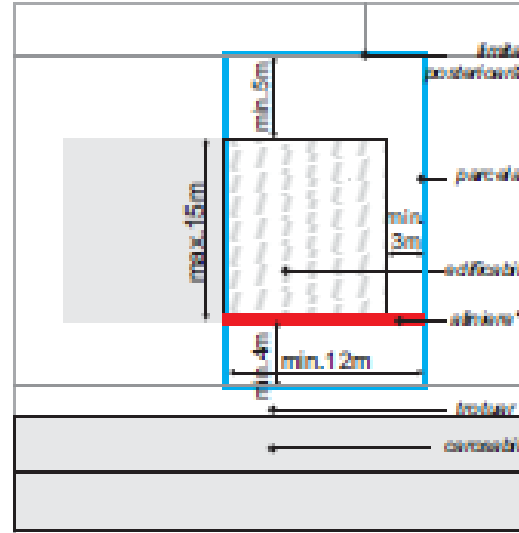
U.A.U.I.M. _CURS_ANALIZA MORFO- TIPOLOGICA URBANA/MORFOLOGIE URBANA- ANUL II -A/U/P

Titular: Conf.dr.arh. ANGELICA STAN

*cazul a): LA ALINIAMENT

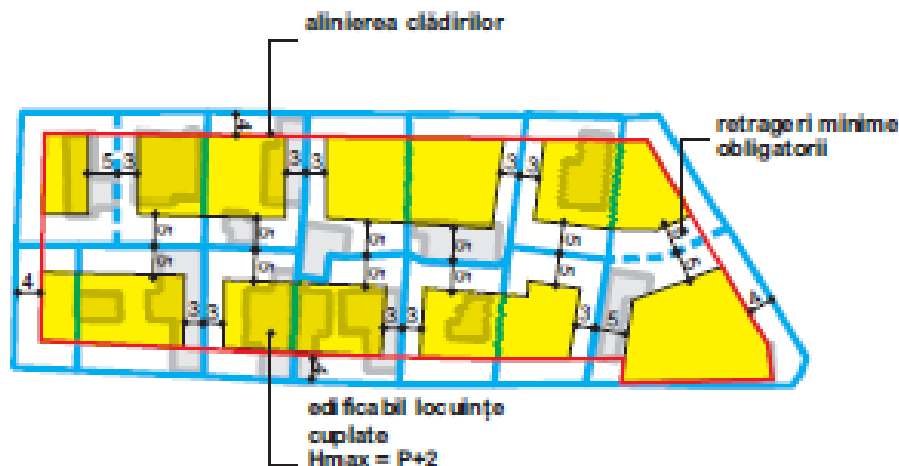
*cazul b): CU RETRAGERE

* în funcție de categoria străzii

POT max = 45%
CUT max = 0,9
Hmax = 10m (P+2 etaje)

(4) se admit depășiri de 1-2 metri numai pentru alinierea la cornișă a clădirilor învecinate în cazul regimului de construire îngust sau cuplat.

(5) se admite un nivel suplimentar la construcțiile de colț în cazul intersecțiilor în care cel puțin una dintre străzi este de categoria a II-a (14 metri)

ilustrare teoretică
ilustrare caz concret

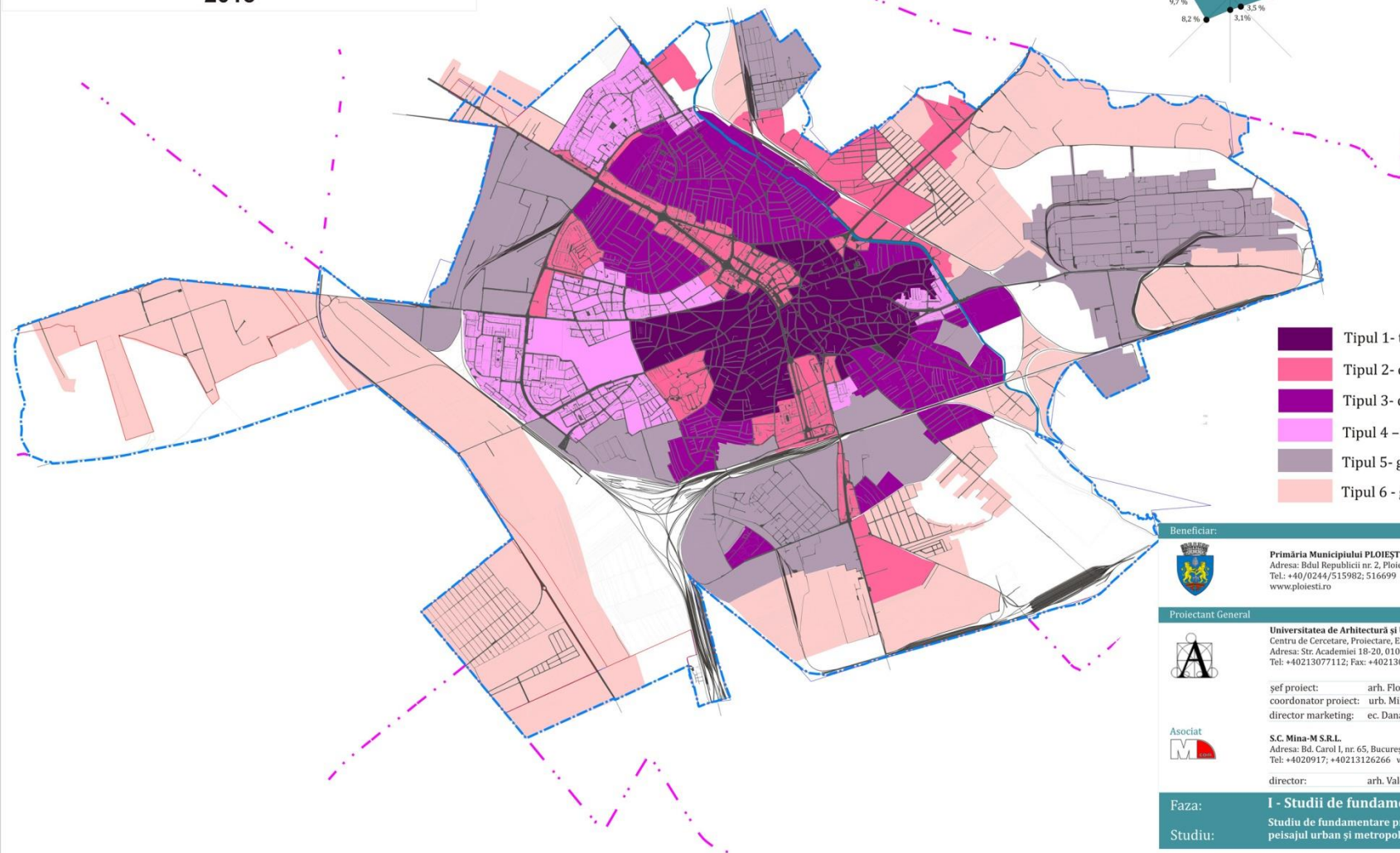
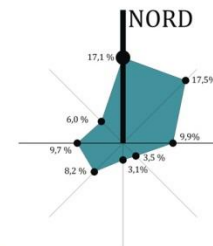
ANALIZA MORFOLOGICĂ este:

- constatativă (statică)
  - dinamică (interpretativă)
-
- multicriterială
  - semnificativă (conotativă)
-
- cantitativă (masuratori)
  - calitativă (observatii, interviuri)

Revizuire Plan Urbanistic General
- Mun. Ploiești
Regulament Local de Urbanism,
Strategie de Dezvoltare Urbană și Plan de
Amenajare a Teritoriului Metropolitan,
2015

- Tipul 1- tradițional
- Tipul 2- de intervenție/ regularizare
- Tipul 3- de asimilare
- Tipul 4 - cvartal
- Tipul 5- grid industrial
- Tipul 6 - grid cvasi-rural

Beneficiar:

Primăria Municipiului PLOIEȘTI
Adresa: Bdul Republicii nr. 2, Ploiești, jud. Prahova
Tel.: +40/0244/515982; 516699
www.ploiesti.ro

Proiectant General

Universitatea de Arhitectură și Urbanism "Ion Mincu" București
Centru de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consulting
Adresa: Str. Academiei 18-20, 010014, București
Tel: +40213077112; Fax: +40213077109 www.uaum.ro

șef proiect: arh. Florin MACHEDON
coordonator proiect: urb. Mihai ALEXANDRU
director marketing: ec. Dana RACU

S.C. Mina-M S.R.L.
Adresa: Bd. Carol I, nr. 65, București-Sector 2
Tel: +4020917; +40213126266 www.arhitecturaurbanism.ro

director: arh. Valer CRIȘAN

Faza:

I - Studii de fundamentare

Studiu:

Studiu de fundamentare privind morfologia, spațiile plantate, peisajul urban și metropolitan

Proiectant de specialitate:

S.C. Enviso S.R.L.
Adresa: Sos. Stefan cel Mare, nr. 36, București-Sector 2
Tel: +40735780515

șef proiect: arh. Angelica STAN
proiectat: urb. peisag. Andreea BUNEA
desenat: urb. peisag. Andreea BUNEA

Cartogramă:

C07

Distribuția diferitelor tipuri de trasee stradale în cadrul mun. Ploiești.

Sursa imagine: Google Earth Pro 2014

Sursa date: Consiliul Județean Prahova,
www.suigr-cjph.ro, accesat 12 feb. 2014

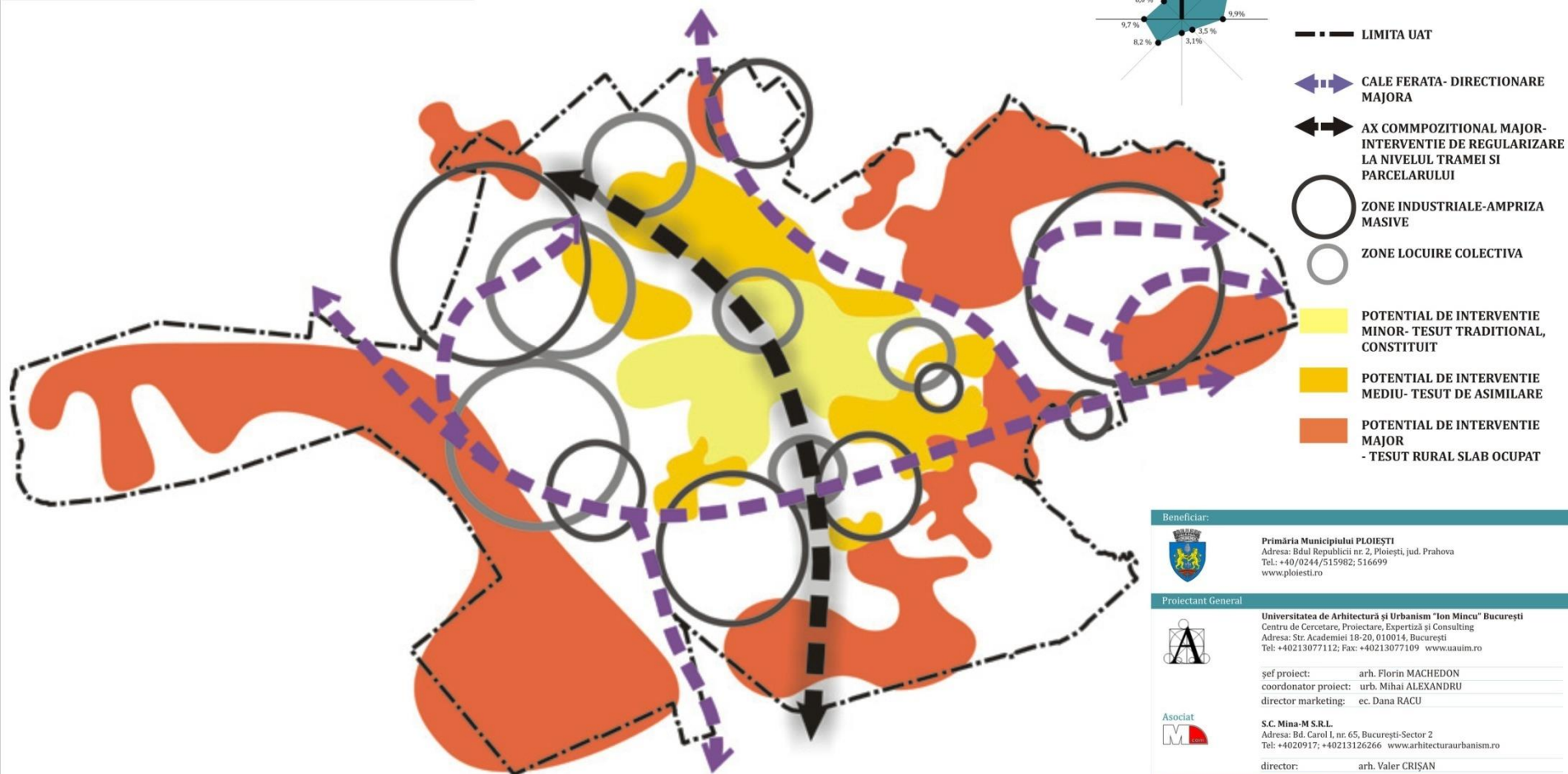

U.A.U.M. - CURS ANALIZA MORFO-TIPOLOGICĂ URBANĂ/MORFOLOGIE URBANĂ- ANUL II - A/U/P

Titular: Conf.dr.arh. ANGELICA STAN

Revizuire Plan Urbanistic General
- Mun. Ploiești
Regulament Local de Urbanism,
Strategie de Dezvoltare Urbană și Plan de
Amenajare a Teritoriului Metropolitan,
2015

Beneficiar:

Primăria Municipiului PLOIEȘTI
Adresa: Bdul Republicii nr. 2, Ploiești, jud. Prahova
Tel.: +40/0244/515982; 516699
www.ploiesti.ro

Proiectant General

Universitatea de Arhitectură și Urbanism "Ion Mincu" București
Centru de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consulting
Adresa: Str. Academiei 18-20, 010014, București
Tel: +40213077112; Fax: +40213077109 www.uauiim.ro

șef proiect: arh. Florin MACHEDON
coordonator proiect: urb. Mihai ALEXANDRU
director marketing: ec. Dana RACU

S.C. Mina-M S.R.L.
Adresa: Bd. Carol I, nr. 65, București-Sector 2
Tel: +4020917; +40213126266 www.arhitecturaurbanism.ro
director: arh. Valer CRIȘAN

Faza:

I - Studii de fundamentare

Studiu:

Studiu de fundamentare privind morfologia, spațiile plantate, peisajul urban și metropolitan

Proiectant de specialitate:

S.C. Enviso S.R.L.

Adresa: Sos. Stefan cel Mare, nr. 36, București-Sector 2
Tel: +4075780151

șef proiect: arh. Angelica STAN
proiectat: urb. peisag. Andreea BUNEA
desenat: urb. peisag. Andreea BUNEA

Cartogramă:

Potentialul generic de intervenție asupra peisajului urban

Sursa imagine: Google Earth Pro 2014

Sursa date: Consiliul Județean Prahova,
www.siuagro-cjph.ro, accesat 12 feb. 2014

C12

Proiectant: Consiliul Județean Prahova

Complementaritatea abordărilor:

Cantitativă

Măsurarea diferitelor componente ale țesutului urban și determinarea tipului/ tiparului dominant

Calitativă

Investigarea formei urbane prin prisma interacțiunii dintre viața oamenilor și spațiul trăit/ folosit de aceștia

Metode ale morfologiei urbane

□ **Morfologia istorică** („arheologie urbană”) > mizează mai mult pe descompunerea zonelor de adăugire (sedimente) față de o formă inițială, încercând să înțeleagă forma urbană pornind de la modificările succesive ale acesteia de-a lungul unor perioade istorice ample

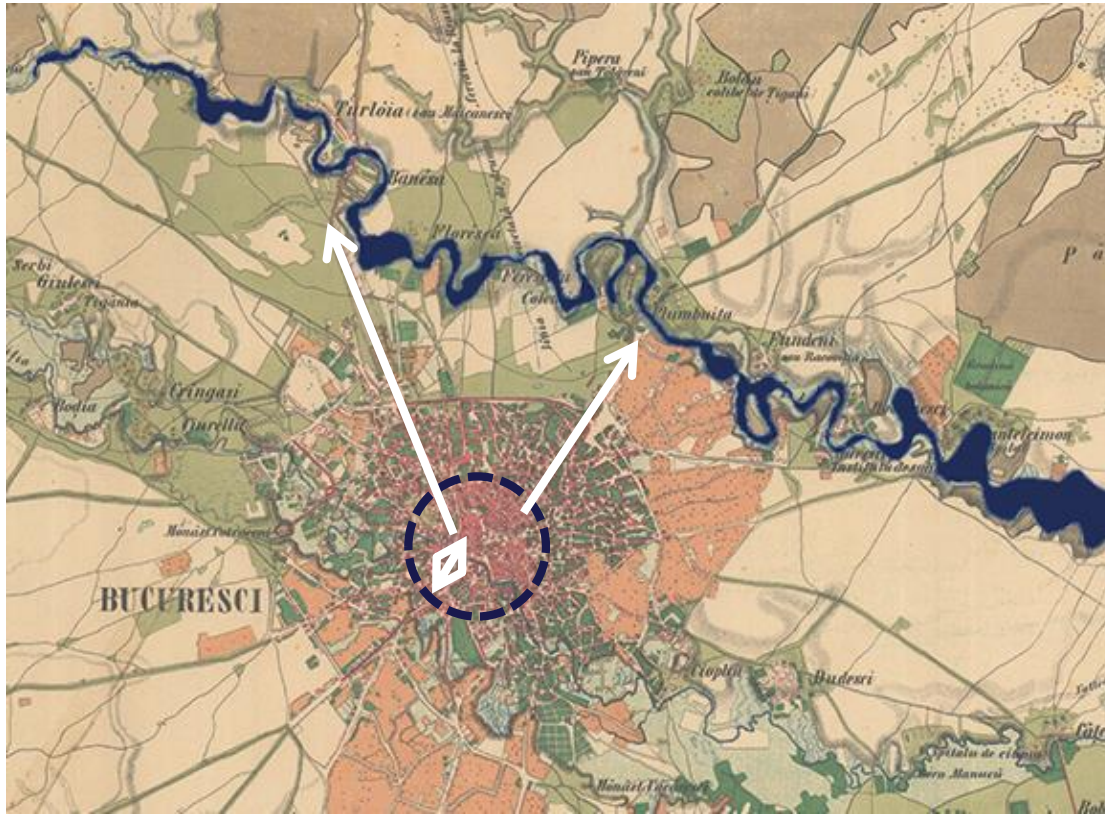
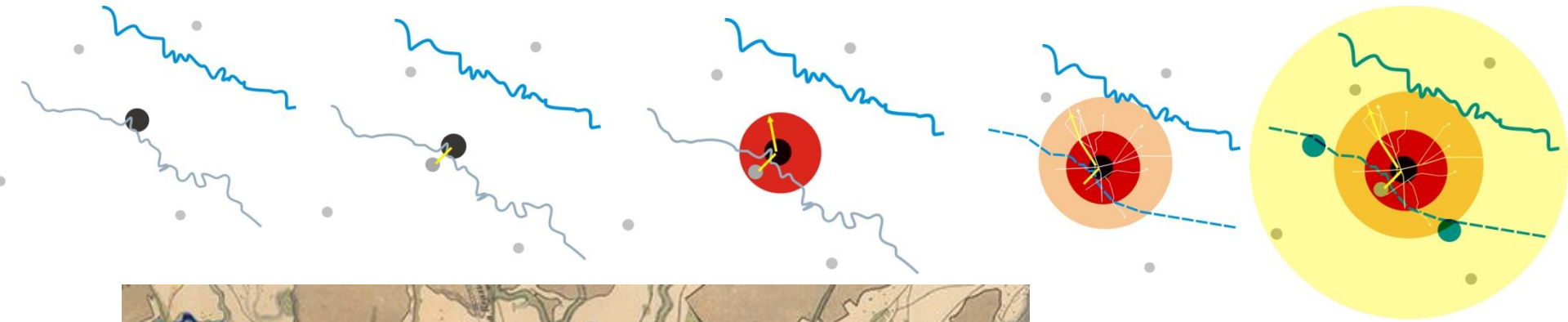

Source of picture:
Harhoiu, Dana,
Bucuresti, un
oras intre
Occident si
Orient,
Simetria, 1997

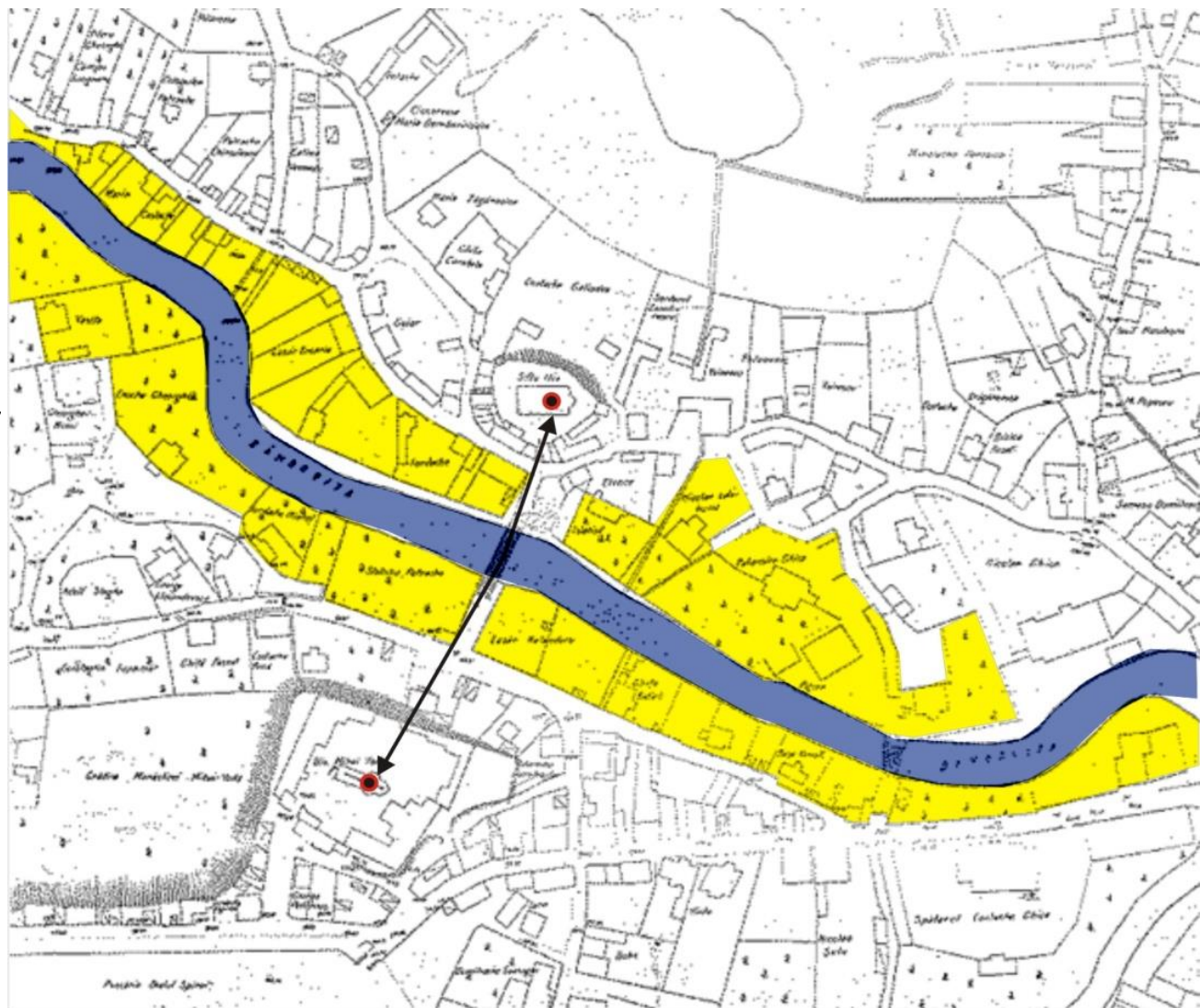
Bucureștiul este dezvoltat între cele două văi ale râurilor - Dâmbovița și Colentina- care au acționat ca două linii magnetice, generând forțe de direcționare a tesutului urban.

Dâmbovița -
legătură structurală
puternică pentru:

- morfologia
țesutului urban
- geometria malurilor
- ocupațiile legate de
apă („sacagii” =
transportatori de
apă),
- drumurile de
comerț,
- bisericile și
mănăstirile.

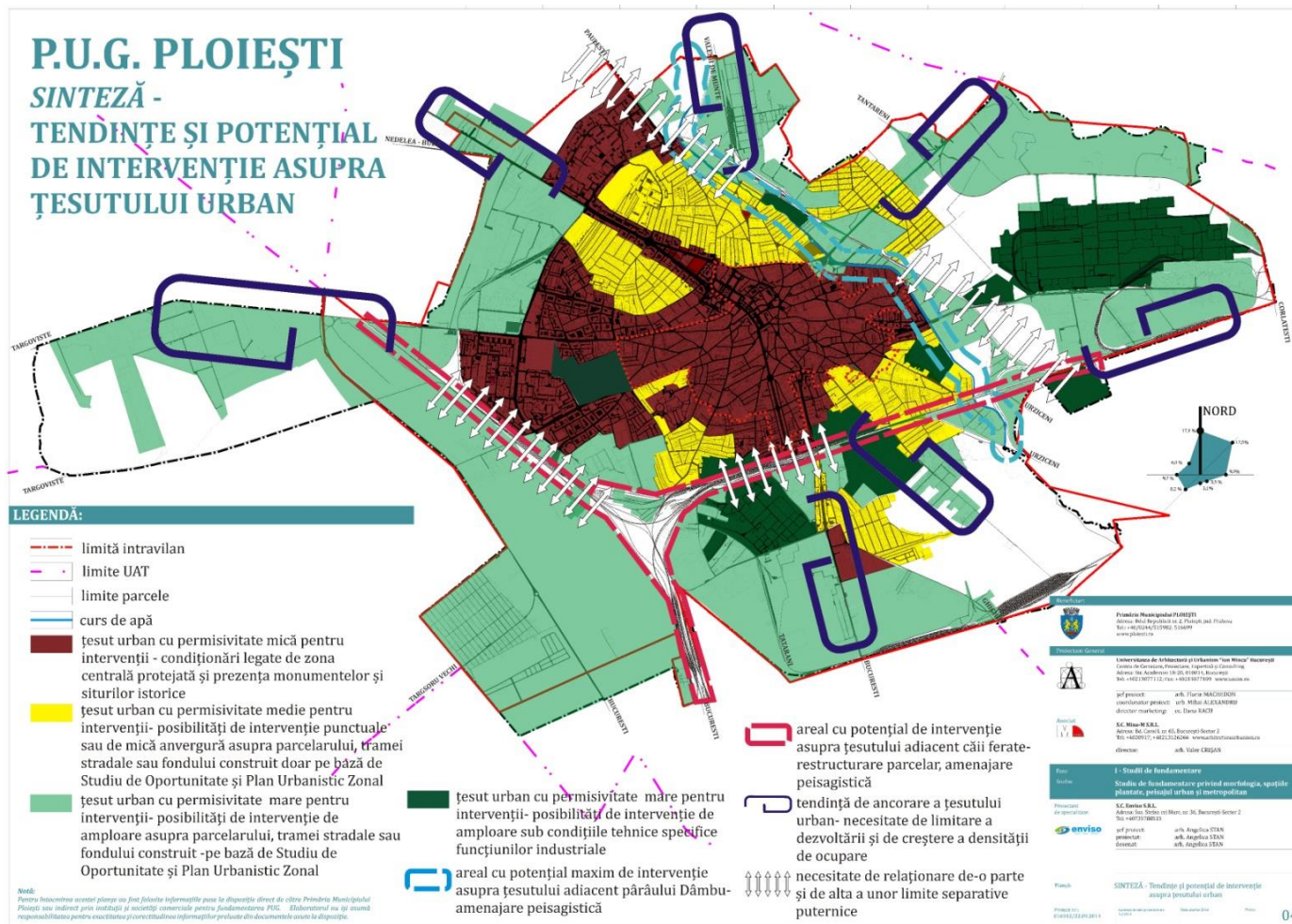

Mihai Voda Bridge of Bucharest, 1850. source of support map: public archives, Borocziyn Plan

Morfologia funcțională: explică determinările/ cauzalitățile;
evaluează eficacitatea sau ineficacitatea acestora din punct de
vedere funcțional,

fluxuri
procese
activități

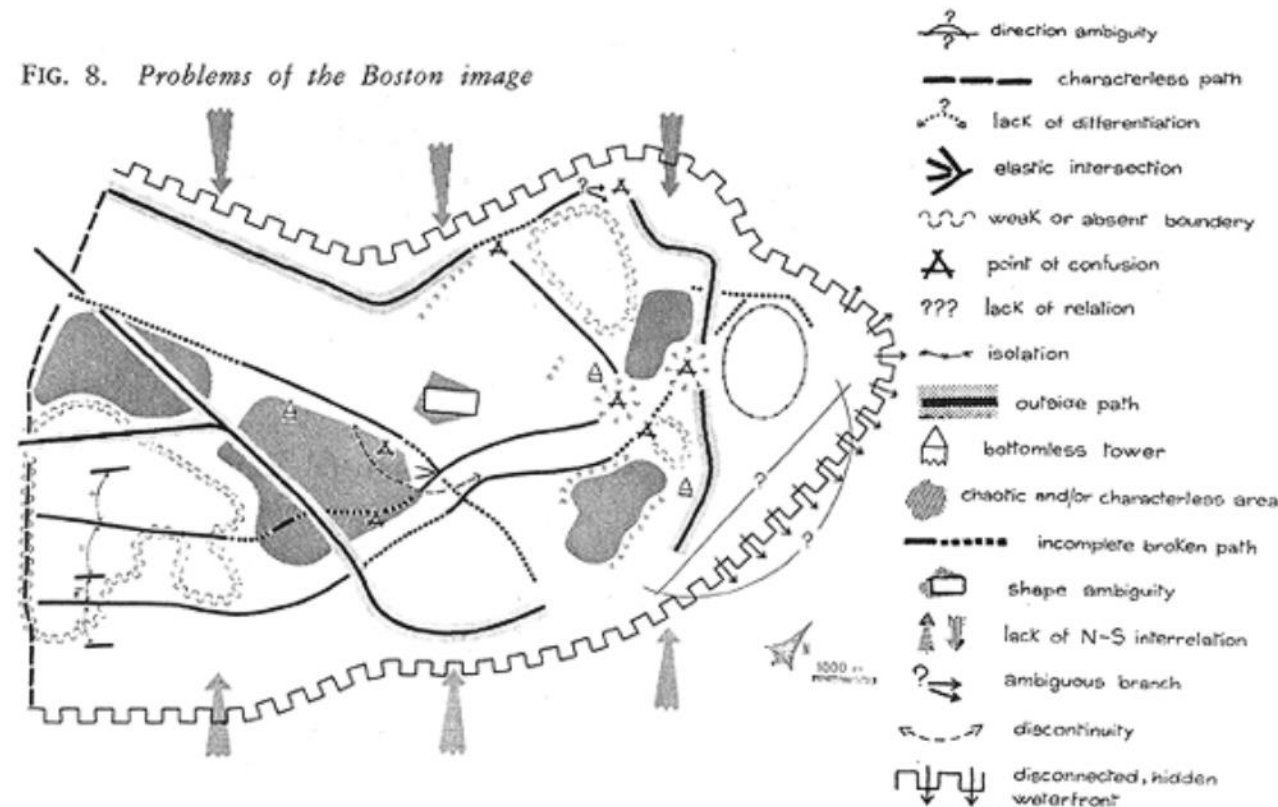
Decizii
(tehnice,
politice,
juridice, etc)

Intervenții
- Micro
- Macro

□ **Morfologia normativă** > forma urbană este analizată prin prisma modului în care oglindește calitatea vieții (reflectată de indici și indicatori ai sănătății publice, accesibilității, etc;)

păstrează mai atent
legătura cu **valorile și
calitatea vieții
urbane** (orientare,
densitate, iluminarea
spațiilor locative, alocarea
resurselor etc)

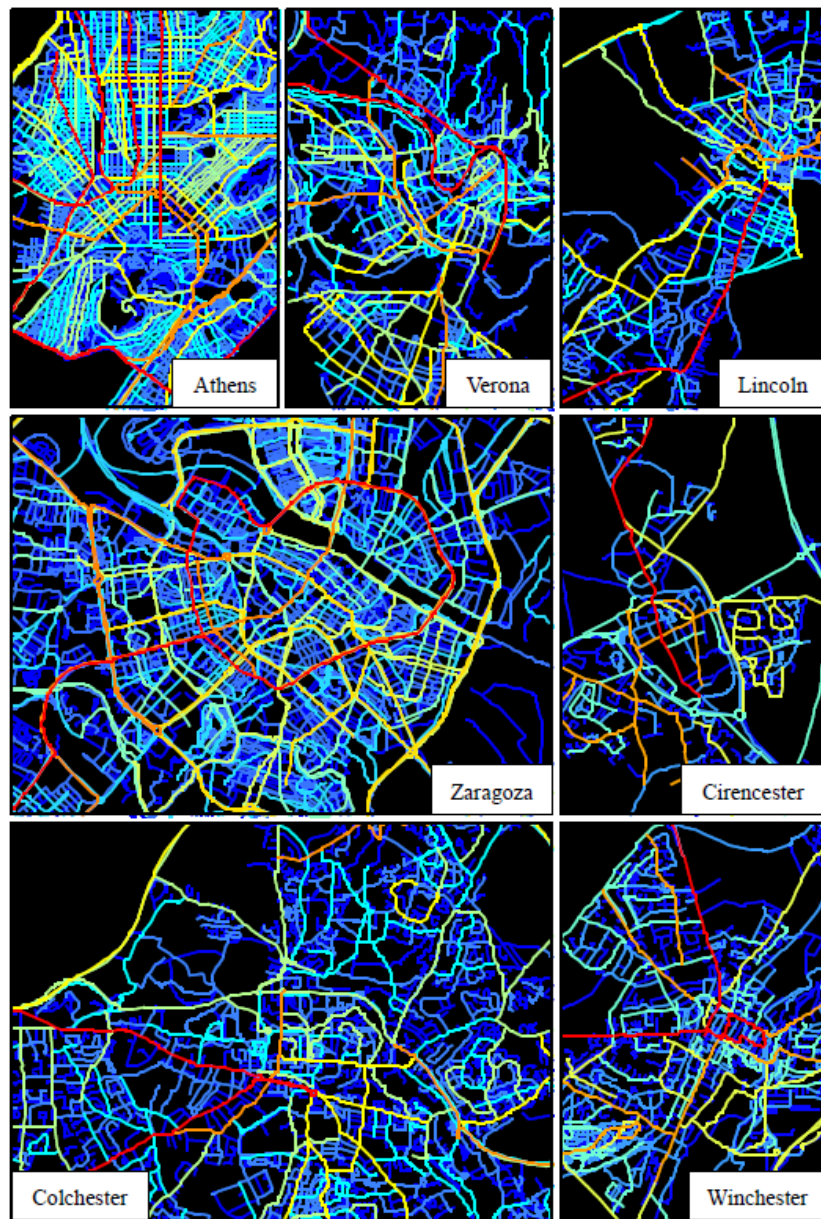

□ Morfologia comparativă:

Forme urbane diferite, dar care pot avea tipare ierarhice asemănătoare.

Exemplu: **conectivitatea rețelei stradale** (roșu- strazi cu conectivitate mare, albastru- strazi cu conectivitate mica)

Joc:

Din cuvintele de mai jos realizați 3 grupări de min. 6 cuvinte și explicați de ce ați operat astfel. Timp limitat! (5 minute)

ușă tânăr
fabrică
supermarket
istorie
trecere pietoni
lumină
politie
liniste
aglomerat
mic
parc
gard
bordură
autobuz
balustradă
vag
metrou
turn
teamă
bătrân
copil
restaurant
scoală
plin
copac
zid
lege
banal
limită
fereastră
curte
joc
creștere
pasarela
foame
scara
muzeu
arhitectura
gol
semafor
mare
dens
cuminte

